

Wprowadzenie

Przedstawiamy Państwu numer 48 czasopisma „Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna” przygotowywanego przez Wydział Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jest to czwarty zeszyt serii poświęconej wyzwaniom rozwojowym naszego regionu. Dostrzegając niedostatek aktualnych opracowań dotyczących problemów społecznych i ekonomicznych Wielkopolski, Redakcja, przy aprobacie Rady Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, postanowiła, że począwszy od 2016 r., każdy czwarty w danym roku zeszyt czasopisma będzie miał charakter tomu zbierającego wyniki badań regionalnych odnoszących się do naszego województwa. Zakładamy, że podjęta inicjatywa przyczyni się do tworzenia cennego poznawczo zbioru wyników analiz, których zakres przestrzenny będzie dotyczył województwa wielkopolskiego. W numerze tym zebraliśmy kolejne 8 artykułów o takiej właśnie tematyce.

W pierwszej części zeszytu prezentujemy wyniki badań poświęconych całemu regionowi. W drugiej części tomu znajdują się trzy studia przypadku wybranych jednostek osadniczych województwa wielkopolskiego.

W pierwszym artykule pt. „Wybory do parlamentu europejskiego w 2019 r. w województwie wielkopolskim: zróżnicowanie przestrzenne na poziomie subregionalnym” Roman Matykowski oraz Kamila Zmudzińska charakteryzują orientację polityczną elektoratu województwa wielkopolskiego w wyborach do Parlamentu Europejskiego odbywających się w dniu 26 maja 2019 r. w przekroju terytorialnym 35 powiatów. Na podstawie wskaźnika proporcji poparcia dla dwóch czołowych komitetów wyborczych autorzy wyznaczają obszary przewagi Komitetu Europejskiego oraz Prawa i Sprawiedliwości. Zwracają również uwagę na rolę kandydatów „nierodzimych” w różnych częściach województwa, uważanych za przykład zbiorowości o silnych postawach regionalistycznych.

W drugim opracowaniu zatytułowanym „Systemy monitorowania rewitalizacji w gminach województwa wielkopolskiego” Przemysław Ciesiołka identyfikuje systemy monitorowania działań rewitalizacyjnych stosowane w programach rewitalizacji w województwie wielkopolskim, które umożliwiają skuteczną ewaluację podejmowanej interwencji. Wyniki badań pozwalają określić najczęściej wykorzystywane podejścia do oceny efektów rewitalizacji oraz przeprowadzić ich systematyzację i weryfikację na przykładzie celowo dobranych studiów przypadków. Badania w województwie wielkopolskim dowodzą, że zachodzące w ostatnich latach zmiany legislacyjne doprowadziły do unifikacji systemu monitorowania efektów rewitalizacji, jednak wciąż brakuje weryfikacji przyjętego modelu.

W trzecim artykule pt. „Starość demograficzna miast województwa wielkopolskiego w latach 1995–2018” Karolina Józefowicz podejmuje się próby określenia skali zaawansowania procesu starzenia się ludności miast województwa wielkopolskiego. W tym celu stosuje podejście metodologiczne zaproponowane

przez Prochownikową, w którym wyodrębnia się siedem stopni starości. Zakres przestrzenny badań obejmuje 108 miast województwa wielkopolskiego, a okres analizy dotyczy sześciu obserwacji z lat 1995–2018. Wyniki badań pozwoliły na identyfikację trendów obserwowanych w regionalnym systemie miast. Ustalono m.in., że do 2018 r. odsetek osób starszych przekroczył we wszystkich ośrodkach miejskich Wielkopolski 15% (zaawansowany stan starości), a w przypadku Kalisza i Konina 25%, czyli skalę anormalnie wysokiego poziomu starości mieszkańców.

Czwarte opracowanie autorstwa zespołu: Natalia Genstwa, Jakub Hadyński, Joanna Maciejewska zatytułowano „Waloryzacja przydatności turystycznej regionu na przykładzie odcinka Wielkiej Pętli Wielkopolski”. Celem artykułu jest przeprowadzenie waloryzacji przydatności turystycznej obszarów położonych wzdłuż Wielkiej Pętli Wielkopolski. Badanie przeprowadzono zgodnie z zasadami bonitacji punktowej i objęto nim gminy zlokalizowane bezpośrednio i pośrednio wzdłuż doliny Warty, na odcinku od Konina do Rogalinka. Rozpoznanie zróżnicowania poziomu przydatności turystycznej gmin umożliwiło sformułowanie rekomendacji w zakresie prawidłowego wykorzystania zasobów przyrodniczych Wielkiej Pętli Wielkopolski i właściwego ukierunkowania aktywizacji rozwoju turystyki w regionie.

Pierwszą część tomu kończy artykuł Michała Beima, Agnieszki Dąbrowskiej i Pauliny Dębiak pt. „Uwarunkowania transportowe dla reaktywacji wybranych linii kolejowych w województwie wielkopolskim”. W opracowaniu Autorzy przedstawiają wybrane uwarunkowania transportowe inwestycji planowanych w Wielkopolsce, które mają być podjęte w związku z realizacją rządowego programu „Kolej Plus”. Dotyczą one podłączenia do sieci kolejowej Śremu, Gostynia i Turku oraz aktualizacji planu transportowego zakładającego przywrócenie ruchu do Międzychodu przez Pniewy i przez Sieraków, a także przywrócenie ruchu do Czarnkowa. Analiza wskazuje na najważniejsze wyzwania związane z przygotowanym planem działań, zwracając uwagę na potrzebę zapewnienia konkurencyjności transportu kolejowego wobec innych środków transportu publicznego, m.in. w zakresie czasu przejazdu oraz częstotliwości połączeń.

W drugiej części zeszytu prezentujemy trzy studia przypadku dotyczące wybranych jednostek osadniczych Wielkopolski. Przemysław Śleszyński w artykule pt. „Aktualne i spodziewane procesy demograficzne w gminie Pleszew i ich znaczenie dla polityki przestrzennej” przedstawia syntezę ekspertyzy, wykonanej dla władz samorządowych Pleszewa. Jej celem była m.in. wariantowa prognoza ludnościowa do 2050 r. w oparciu o alternatywne sposoby szacowania liczby ludności, wykonana dla potrzeb planowania przestrzennego i rozwoju miasta i gminy. W projekcjach zastosowano metodę kohortowo-składnikową i opracowano dwie projekcje na podstawie dwóch scenariuszy rozwoju gminy. Otrzymane wyniki mogą być traktowane jako przyczynek do rozpoznania procesów demograficznych i ich uwarunkowań w jednym z miast pogranicznego zbioru małych i średnich ośrodków Wielkopolski.

Ewa Łaźniewska w opracowaniu pt. „Istota koncepcji smart city. Aktywność miasta Poznania na drodze do smart city” podejmuje próbę syntezy różnych

podejść do definiowania inteligentnego miasta oraz wskazania na ich wspólne cechy. W części empirycznej badania analiza ukierunkowana jest na identyfikację stanu gotowości miasta Poznania do przyjęcia rozwiązań typu *smart city*. Podstawową tezę artykułu jest stwierdzenie, że koncepcja *smart city* jest silnie związana z postępem technologicznym; w miarę rozwoju technologii pojawiają się nowe obszary aktywności miasta, które mogą być przez nią wdrażane. Autorka stoi na stanowisku, że pojęcie miasta inteligentnego może być różnorodnie definiowane, ponieważ każdy ekosystem ma swoją specyfikę i możliwości wsparcia rozwoju w zakresie transportu ludzi i towarów, przeciwdziałania smogowi, przeciwdziałania zmianom klimatycznym i innych rozwiązań z dziedziny np. turystyki.

Zeszyt zamyka praca Urszuli Kaczmarek pt. „Koncepcja *slow city* i jej wdrażanie w małych miastach obszaru metropolitalnego. Przykład Murowanej Gośliny i Schneverdingen”. Głównym celem artykułu jest opis i ocena wdrażania koncepcji *slow city* w małych miastach, położonych w strefach oddziaływania miast dużych. Przedmiotem badań autorki są dwa miasta, Murowana Goślina w aglomeracji poznańskiej (Polska) i Schneverdingen w obszarze metropolitalnym Hamburga (Niemcy). Analizie poddano zasoby lokalne obu miast, takie jak: walory środowiska przyrodniczego, dziedzictwo kulturowe, funkcje gospodarcze, infrastruktura społeczna i turystyczna oraz polityki miejskie związane z uzyskaniem certyfikatu członkostwa w organizacji międzynarodowej, jaką jest sieć *Cittaslow*. Uzyskane wyniki pozwoliły na wskazanie szeregu podobieństw zasobów przy jednoczesnym ich różnym wykorzystaniu jako czynników rozwoju lokalnego badanych jednostek.

Zapraszamy Państwa również do działu Nowości Wydawniczych, w którym prezentujemy najnowsze prace autorstwa pracowników naszego wydziału, których tematyka bezpośrednio wiąże się z problematyką rozwoju regionalnego i polityki regionalnej. W bieżącym numerze przedstawiamy Państwu publikację Łukasza Mikuły pt. „Zarządzanie rozwojem przestrzennym obszarów metropolitalnych w świetle koncepcji miękkich przestrzeni planowania”.

Mamy nadzieję, że włączą się Państwo w tworzenie kolejnych numerów naszego czasopisma, które – jak miło nam poinformować – jest już indeksowane m.in. w bazie ERIH PLUS. Zapraszamy i zachęcamy Państwa do nadsyłania propozycji publikacji, informacji na temat nowości wydawniczych, recenzji i głosów polemicznych dotyczących najnowszych wyników badań, a także streszczeń wyróżniających się prac magisterskich z zakresu problematyki rozwoju regionalnego i polityki regionalnej, które mogłyby stać się podstawą do przygotowania artykułów w numerze poświęconym debiutom naukowym. Pamiętajmy, że tylko od naszej wspólnej aktywności zależy ostateczny kształt naszego czasopisma, którego kolejny numer trafił właśnie do Państwa.

Przypominamy, że wszystkie zasady dotyczące składania i recenzowania tekstów oraz numery archiwalne czasopisma dostępne są pod adresami: <http://rr.amu.edu.pl> oraz <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/rrpr/>.

Redaktor Naczelny:
prof. dr hab. Paweł Churski